

MUSIŲ & VALDOVAS

William Golding

Alma littera

KIAUKUTO GARSAI

Šviesiaplaukis berniukas nusiropštė nuo uolos ir ėmė skintis kelią lagūnos link. Nors jis buvo nusivilkęs megztuką ir nešėsi rankoj, tempdamas žeme, pilki jo marškiniai buvo prilipę prie kūno, o plaukai prisiklijavę prie kaktos. Šiame ilgame, į džiungles įsirėžusiame uolyne kepino kaip pirtyje. Jam besibraunant per vijoklius ir išvirtusius medžius, staiga šmėstelėjo rausvai gelsvas paukštis ir, klaidingai suspigęs, nėrė aukštyn; šį jo riksmą tarsi atkartotojo kažkieno šauksmas:

– Ei! Palauk truputį!

Uolino pakraštyje sujudėjo krūmokšniai, ir nuo lapų pabiro rasos lašai.

– Palauk truputėlį! – vėl pasigirdo. – Aš įstrigau.

Šviesiaplaukis berniukas stabtelėjo ir nejučiom, tarsi būtų visai ne džiunglėse, o namie, timptelėjo aukštyn kojines.

Ir tas pats balsas vėl prašneko:

– Visai neįmanoma prasibrauti pro tuos vijoklius.

Kalbantis lindo atbulas iš krūmokšnių, šakelės rėžėsi per įdėvėtą jo striukę. Nuogi putlūs pakinkliai buvo suba-

dyti ir suraižyti. Berniukas pasilenkęs atsargiai išsirankiojo dyglius ir atsigręžė. Jis buvo žemesnis už šviesiaplaukį ir labai storas. Paėjo į priekį, atsargiai statydamas kojas, paskui pakėlė galvą ir pažvelgė pro storus akinius.

– Kur tas žmogus su megafonu?

Šviesiaplaukis berniukas papurtė galvą.

– Čia sala. Bent man taip atrodo, kad sala. O ten jūroje rifai. Ir čia, ko gero, visai nėra suaugusiųjų.

Storasis berniukas krūptelėjo išsigandęs.

– Pilotas juk buvo. Tik ne su keleiviais, o ten priekyje, kabinoje.

Šviesiaplaukis prisimerkęs žiūrėjo į rifus.

– O visi kiti vaikai? – dėstė storasis. – Tikriausiai kai kurie išsikapstė. Turėjo išsikapstyti, ar ne?

Šviesiaplaukis berniukas pamažėle pasuko prie vandens. Jis ėjo atsainiai, lyg niekur nieko, tačiau nenorėdamas parodyti per didelio abejingumo, bet storulis vis tiek bėgo įkandin.

– Negi iš tiesų nėra suaugusiųjų?

– Vargu ar yra.

Šiuos žodžius šviesiaplaukis berniukas pasakė iškilmingai; paskui jį staiga apėmė išsipildžiusių troškimų džiaugsmas, ir jis uolyno viduryje vikstelėjo kojas aukštyn ir atsistojo ant galvos, šypsodamasis storuliui, dabar tartum stovinčiam irgi žemyn galva.

– Nė vieno suaugusiojo!

Storasis berniukas susimąstė.

– Pilotas.

Šviesiaplaukis pamažėle nuleido kojas ir atsisėdo ant garuojančios žemės.

– Jis tikriausiai nuskrido sau, ir tiek, kai mus išmetė. Negalėjo gi čia nutūpti. Lėktuvu su ratais.

– Mus užpuolė!

– Jis sugrįš, pamatysi.

Storulis papurtė galvą.

– Kai leidomės žemyn, žvilgtelėjau pro vieną langelį. Pamačiau lėktuvo šoną. Iš ten veržėsi liepsna.

Berniukas apžvelgė visą uolyną.

– Matai, ką korpusas padarė.

Šviesiaplaukis ištiesė ranką ir pačiupinėjo styrantį nuskelto medžio kamieną. Valandėlę jis atrodė susidomėjęs.

– Kas gi jam nutiko? Kur jis pasidėjo?

– Audra nunešė į jūrą. Tai bent buvo, kai visi tie medžiai ėmė griūti. Tikriausiai dar ir vaikai viduj sėdėjo.

Kiek patylėjęs, jis vėl prašneko:

– Kuo tu vardu?

– Ralfas.

Storasis berniukas tikėjosi, kad ir jis bus paklaustas, kuo vardu, tačiau taip ir nesulaukė pasiūlymo arčiau susipažinti; šviesiaplaukis Ralfas šyptelėjo, atsistojo ir vėl patraukė lagūnos link. Storulis nesiliko nė per pėdą.

– Tikriausiai čia ir daugiau yra mūsiškių pasklidę. Nė vieno nematei, a?

Ralfas papurtė galvą ir paspartino žingsnį. Jis užkliuvo už šakos ir pargriuvo.

Storulis sustojo prie jo, sunkiai alsuodamas.

– Tetutė neleisdavo man bėgioti, – paaiškino jis, – dėl astmos.

– As... ko?

– Dėl astmos. Negaliu atgauti kvapo. Aš vienintelis mokykloje turėjau astmą, – lyg didžiuodamasis pasakė storulis. – O akinius nešioju nuo trejų metų.

Jis nusiėmė akinius ir mirksėdamas su šypsena parodė Ralfui; paskui ėmė juos valyti į murziną striukę. Blyškus jo veidas pasidarė skausmingas ir susikaupęs. Nusibraukęs nuo skruostų prakaitą, jis vėl greitai užsidėjo akinius.

– Ak, tie vaisiai. – Jis pažvelgė į uolyną. – Ak, tie vaisiai, – pakartojo, – gal...

Pasitaisęs akinius, berniukas kiek paėjo nuo Ralfo ir palindo po vešliu krūmu.

– Tuoį grįšiu.

Ralfas atsargiai išsinarpliojo iš brūzgų ir patyliukais pro šakas nusėlino tolyn. Netrukus už nugaros vėl pasigirdo storulio šniokštavimas. Ralfas skubėjo prie smėlio ruožo, skiriančio jį nuo lagūnos. Jis persiropštė per nulaužtą medį, ir džiunglės liko užpakaly.

Krantas buvo apaugęs palmėmis. Jos stiepėsi, linko, šliejosi į šviesų skliautą, o aukštai aukštai, už kokio šimto pėdų, šiuuršeno jų žaliosios lapų plunksnos. Po palmėmis krantas buvo apžėlęs šiurkščia žole, vietomis išrausta griūvančių medžių, ir apibiręs pūvančiais kokosais, priaugęs palmių atžalų. Už jų juodavo tikrasis miškas ir dunksojo plikas uolynas. Ralfas stovėjo, atsirėmęs ranka į pilką medžio kamieną, ir prisimerkęs žiūrėjo į raibuliuo-

jantį vandenį. Ten, už kokios mylios, į koralų rifus plakėsi baltaviršės bangos, o toliau mėlynavo atvira jūra. Ne-taisyklingos koralų arkos supama, rami lyg kalnų ežeras tyvuliavo lagūna – čia mėlynuojanti visais atspalviais, čia tamsiai žalia, čia violetinė. Paplūdimys, nutįsęs į kairę nuo Ralfo, tarp palmėmis apaugusios terasos ir vandens, atrodė siaura ir be galo ilga juosta, nes tik kažin kur baisiai toli palmės, paplūdimys ir vanduo susiėjo į vieną tašką; ir visur tas karštis, beveik apčiuopiamas karštis.

Ralfas stryktelėjo nuo terasos. Juodi jo batai paniro giliai į smėlį, o į veidą siūbtelėjo kaitra. Jis pajuto, kad dražužiai slegia, spirte nuspyrė batus ir nusiplėšė nuo kojų kojines guminiu krašteliu. Tuomet liuoktelėjo atgal ant terasos, nusivilko marškinius ir atsistojo tarp kokosų, panašių į kaukoles; nuo palmių ir miško krentantys žali šešėliai slankiojo jo kūnu. Ralfas atsisegė diržo sagtį su gyvatės galvute, nusimovė trumpikes ir apatines kelnaites ir stovėjo nuogutėlis, žvelgdamas į akinantį paplūdimio smėlį ir vandenį.

Jis jau buvo dvylikos su viršum metų ir nebe toks pilvūzas kaip maži vaikai, bet dar ir nepasidaręs negrabus kaip paaugliai. Iš pažiūros jis galėjo tapti boksininku – buvo tvirtų ir plačių pečių, tačiau jo lūpų išlenkime ir akyse slypėjo geras švelnumas. Berniukas lengvai patapšnojo palmės kamieną ir, galiausiai patikėjęs, kad tai ne sapnas, vėl džiugiai nusijuokė ir atsistojo ant galvos. Persivertęs kūlio, vikriai nušoko žemyn į paplūdimį, atsiklaupė ir, kiek apglėbdamas abiem rankom, surausė po krūtine smėlio

krūvą. Tuomet atsisėdo ir įsmeigė blizgančias iš susijaudinimo akis į vandenį.

– Ralfai...

Storulis nusileido terasa ir atsargiai atsisėdo ant vienos pakopos – kaip ant suolo.

– Nepyk, kad taip užsibuvau. Ak, tie vaisiai...

Jis nusišluostė akinius ir tvirtai juos užsidėjo ant mažos lyg pupa nosies, ant kurios rėmeliai buvo įspaudę rausvą „V“ raidę. Storulis nužiūrėjo auksinį Ralfo kūną, o paskui pažvelgė į savo drabužius. Jo ranka pakilo prie užtrauktuko per visą krūtinę.

– Mano tetutė...

Galop pasiryžęs jis džirkštelėjo užtrauktuką ir per galvą nusimovė striukę.

– Na štai.

Ralfas pažvelgė į jį iš padilbų, bet nieko nepasakė.

– Man rodos, reikės sužinoti visų vardus, – tarė storulis, – ir padaryti sąrašą. Reiktų sušaukti susirinkimą.

Ralfas nepaisė jo žodžių, tad storulis aiškino toliau.

– O man vis tiek, kaip mane vadins, – nuoširdžiai pasakė jis, – kad tik ne taip, kaip mokykloje.

Ralfas kiek susidomėjo.

– O kaipgi tave vadino?

Storulis dirstelėjo atgal per petį ir, pasilenkęs prie Ralfo, sušnabždėjo:

– Ogi vadindavo Kriuksiu.

Ralfas suspiegė iš juoko. Net pašoko.

– Kriuksis! Kriuksis!

– Ralfai... nereikia! – Išsigandęs Kriuksis sugniaužė rankas. – Aš juk sakiau, kad nenoriu...

– Kriuksis! Kriuksis!

Ralfas pasišokėdamas nubėgo įkaitusiu paplūdimiu ir grįžo kaip naikintuvas, suskliaudęs atgal sparnus, lyg iš kulkosvaidžio apšaudydamas Kriuksį.

– Š-š-iau!

Jis smigo į smėlį prie Kriuksio kojų ir kvatojosi gulėdamas.

– Kriuksis!

Kriuksis nenoriai nusišiepė, patenkintas, kad nors tiek dėmesio jam parodyta.

– Jei tik kitiems nepasakysi...

Ralfas sukikeno, įdūręs nosį į smėlį. Kriuksio veidas vėl pasidarė skausmingas ir susikaupęs.

– Palūkėk!

Jis vėl nuskubėjo į mišką. Ralfas atsistojo ir nubidzeno į dešinę.

Čia į smėlėtą krantą nelauktai buvo įsiterpęs kitokio peizažo kvadratas; didžiulė rausvo granito plokštuma smigo tiesiai per mišką, terasą, smėlį ir lagūną, lyg koks iškilus keturių pėdų aukščio molas. Granito paviršių dengė plonas žemės sluoksnis, apaugęs šiurkščia žole ir jaunutėmis ūksmingomis palmėmis. Buvo per mažai žemės, kad jos išaugtų didelės, tad, vos pasistiebusios kokį dvidešimt pėdų, jos virsdavo iš šaknų ir nudžiūdavo – jų kamieniai gulėjo susikryžiauč, labai patogūs atsisisėti. Tebestovincios palmės atrodė lyg žalias stogas, iš apačios nutvieks-

tas daugybės mirguliuojančių lagūnos atšvaitų. Ralfas užsikabarojo ant to granitinio molo ir iškart pajuto vėšą ir paunksnę; primerkęs vieną akį, įsitikino, kad šešėliai ant jo kūno tikrai žali. Tada jis molu nusigavo iki pat jūros kranto ir stovėjo, žiūrėdamas į vandenį. Vanduo buvo permatomas iki dugno, visas švytėjo nuo žydinčių jūros žolių ir koralų. Būrys mažų blizgančių žuvyčių sklandė čia į vieną pusę, čia į kitą. Lyg palietus džiaugsmo stygą, iš Ralfo lūpų išsiveržė:

– Ajai!

O už molo slėpėjo dar didesni stebuklai. Kažkokia Apvaizdos galia, – gal taifūnas, o gal audra, siautėjusi jiems skrendant, – sustūmė lagūnoje smėlį taip, kad paplūdimy susidarė ilgas gilus ežerėlis, galu besiremiąs į aukštą rausvo granito molą. Ralfas jau kartą buvo apsigavęs, palaikydamas giliu panašų paplūdimio ežeriuką, todėl prie šio artėjo nieko gero nesitikėdamas. Bet šioje saloje viskas pasirodė besą tikra, ir šis abejotinas ežeriukas, atsiradęs tik per jūros potvynį, viename gale buvo gilus, net tamsiai žalias. Ralfas nuodugniai apžiūrėjo visą trisdešimties jardų ilgio ežeriuką ir pagaliau išoko. Vanduo buvo šiltesnis už jo kūną, ir berniukas plaukiojo tarsi didžiulėje vonioj.

Iš kažkur vėl atsirado Kriuksis, atsisėdo ant uolos briaunos ir pavydžiai žiūrėjo į žalsvą Ralfo kūną.

– Na ir plauki.

– Kriuksi!

Kriuksis nusimovė batus ir puskojines, surikiavo juos gražiai ant briaunos ir įkišo kojos pirštą į vandenį.

- Karštas!
- O ką tu manei?
- Nieko nemaniau. Mano tetutė...
- Papūsk tai savo tetutei!

Ralfas niurktelejo ir nuplaukė po vandeniu atmerktom akim; priešais lyg kalvos atšlaitė bolavo smėlėtas krantas. Jis apsvirtė ant nugaros, užspaudęs nosį, o auksiniai spinduliai blykčiojo jam ant veido. Kriukšis pagaliau apsisprendė ir pradėjo mautis kelnaites. Kaipmat jis jau stovėjo nuogas: toks baltas ir tuklus. Galupirščiais nustypčiojo smėlėtu ežeriuko krantu ir atsisėdo į vandenį iki kaklo, išdidžiai šypsodamasis Ralfui.

- Tai neplauksi?
- Kriukšis papurtė galvą.
- Aš nemoku plaukti. Man neleisdavo. Mano astma...
  - Papūsk tai savo astmai!
- Kriukšis pakančiai išklausė Ralfo.
- Na, žinai, ir plauki!

Ralfas yrėsi atbulas palei šlaitą, panėrė burną, iššmirkš-tė aukštyn į orą vandens čiurkšlę. Paskui pakėlė smakrą ir pasakė:

– Aš jau penkerių metų būdamas mokėjau plaukti. Tėtis išmokė. Jis pirmojo rango kapitonas laivyne. Kai tik jis gaus atostogų, tuoj atvyks mūsų gelbėti. O kas tavo tėvas?

Kriukšis staiga paraudo.

– Mano tėtė miręs, – jis skubiai tarė, – o mamytė...

Berniukas nusiėmė akinius ir dairėsi nerasdamas, kuo čia juos nuvalyti.

– Aš gyvenau su tetute. Ji turėjo saldumynų krautuvėlę. O, kiek gaudavau saldainių! Kiek tik norėdavau! O kada tavo tėtis mus išgelbės?

– Kai tik galės.

Kriuksis išlipo ant kranto ir nuogas valėsi akinius kojine, o vanduo varvėjo nuo jo. Tą kaitrų rytmetį tebuvo girdėti tik šaižus ir pratisas rifus daužančių bangų riaumojimas.

– O iš kur jis žino, kad mes čia?

Ralfas tįsojo ant vandens. Jį apėmė mieguistumas, kaip tie miražai, gaubiantys lagūną ir besigalynėjantys su jos atšvaitais.

– Iš kur jis žino, kad mes čia?

Ogi, galvojo Ralfas, ogi... ogi...

Bangų riaumojimas nutolo.

– Aerodrome pasakys.

Kriuksis papurtė galvą, užsidėjo blizgančius akinius ir pažvelgė į Ralfą.

– Tik jau ne jie. Argi negirdėjai, ką sakė pilotas? Apie atominę bombą? Jie visi žuvo.

Ralfas tingiai išlipo iš vandens ir, stovėdamas veidu į Kriuksį, svarstė šią nepaprastą problemą.

Kriuksis šnekino toliau.

– Juk čia sala, ar ne?

– Aš buvau užsilipęs ant uolos, – lėtai atsakė Ralfas, – ir man atrodo, kad sala.

– Tenai visi žuvo, – tarė Kriuksis, – o čia sala. Niekas nežino, kad mes šičia. Nei tavo tėtė, nei niekas... – Jo lū-

pos suvirpėjo, akiniai apsitraukė migla. – Galim čia ir iki mirties palikti.

Sulig šiais žodžiais kaitra pasidarė nebepakenčiamai slogi, o švytinti lagūna akinamai spigino.

– Pasiimsiu drabužius, – burbtelėjo Ralfas. – Štai ten.

Jis pustekinis pasileido per smėlį svilinant saulei, perbėgo į kitą granitinio molo pusę ir susirinko išmėtytus drabužius. Buvo malonu vėl užsitempti pilkus marškinius. Tada jis užkopė ant granito ir atsisėdo žaliajam pavėsy ant patogaus išvirtusio medžio kamieno. Pasibrukęs po pažastimis veik visas savo drapanas, čia užsikabarojo ir Kriuksis. Jis atsargiai įsitaisė ant kito kamieno, šalia nedidelės uolos, priešais lagūną; per jį visą mirguliavo lagūnos atšvaitai.

Galiausiai jis prašneko:

– Mums reikia susirasti kitus. Reikia ką nors daryti

Ralfas nieko neatsakė. Čia koralų sala. Jis sėdi šešėly, apimtas malonių svajų, ir visai nesiklauso Kriuksio būgštavimų.

Kriuksis nenusileido.

– Kaži kiek čia mūsų yra?

Ralfas žengtelėjo į priekį ir atsistojo šalia jo.

– Nežinau.

Prasiskverbęs pro padūmavusią kaitrą, vėjelis tai šen, tai ten sušiaušė glotnų vandens paviršių. Prasigavęs iki molo, jis sujudino plunksnotas palmių viršūnes, o šioms siūruojant berniukų kūnais lyg kokie sparnuoti padarėliai šokinėjo saulės zuikučiai.